

MLECZNY (17) ai

e pochylone.

sg m N mlęczny (4). ◇ f N mlęczn(a), [-ã] (3). ◇ G mlęczn(e)j (3). ◇ L mlęczn(e)j (1). ◇ n N mlęczné (1). ◇ pl N subst mlęczn(e) (2). ◇ G mlęcznych (1). ◇ A subst mlęczné (2); -é (1), -(e) (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Przymiotnik od „mleko”:

1. Od znac. ‘ciecz wydzielająca się z gruczołów mlecznych samic ssaków’; *lactans, lactarius Cn (13)* :

a. Podobny kolorem do mleka, biały, nieprzezroczysty; *lacti similis Cn (8)* :

α. lek. Na oznaczenie patologicznej zmiany w moczu (7) : ielli [mocz] przez łufk miąższowy mleczny/ Płynienie żywota znamionuje *SienLek 27*.

Wyrażenie: »uryna mleczna, mlecznej barwy« [szyk 3:3] (4:2): vrina biała nie mętna barzo ku mleku podobna [...] rychłe zdrowie vkazuje. Też Mleczney barwy vrina niegęfta/ wfębrze [...] Znamionuje iż ona febra z zimney przyczyny flegmiftey przyfzła *FalZioł V 4*; vrina mleczna zmączona [vryná mleczowa zmączoną *SienHerb 404b*]. Znamionuje bolenie głowy teraznieyfe/ albo przyfzłe. *FalZioł V [4], V [4] [2 r.], [4]v [2 r.]*.

Szeregi: »biały albo mleczny« (1): gdy po biały albo po mleczney Vrinie vkaże fie blada [...] Znamionuje vmocnienie ciepła przyrodzonego *FalZioł V [4]v*.

»mleczny albo serwaczany« (1): Czo znamionuje vrina mleczney albo ferwaczaney barwy. NAprzod Vrina biała iako mleko albo ferwatka [...] Vkażue choremu vpadek znamienity *FalZioł V [4]v*.

β. astron. Zestawienie: »koło mleczne« = *Droga Mleczna (1)* : Między témi [kołami niebieskimi] w pół práwie/ koło/ téy wielkości Co y mlęczné/ trzyma fyie niebieskiey światłości. *KochPhaen 19*.

b. Wydzielający, zawierający mleko, dojny; *lactans Mącz, Cn (1)* :

Wyrażenie: »mleczne wymiona« (1): Vbera lactantia, Mlieczne wymioná. *Mącz 181b*.

c. O potrawach: przyrządzony z mleka lub z dodatkiem mleka (2) :

Wyrażenia: »mleczna karmia« (1): Lacticinia. Milchfpeis. mleczne karmie. *Mymer¹ 41*.

»kasza mleczna« (1): gdy z nim [arsenicum] iakiey káfze mleczney nawarzą/ they fkoru mucha zakufi/ tedy zdycha. *FalZioł IV 29a*.

d. O dniu postnym, w którym pożywienie ogranicza się do potraw sporządzonych z mleka lub z mlekiem (1) :

Wyrażenie: »dzień mleczny« (1): żeć by ten przykład niebył napifán/ żebych abo cztérdzieści dni wrzeczy [...] pościli abo niektóre dni mięśné niektóre pośtné/ rybné/ i mlęczné poştanowili *MurzNT 13v*.

e. Zajmujący się przyrządzaniem potraw z mleka, wyspecjalizowany w przyrządzaniu tego rodzaju potraw (1) :

Wyrażenie: »mleczny kucharz« (1): Lactarius, Pistor qui cibos ex lacte conficit. – Mlieczni kucharz. *Calep 575b*.

2. Od znac. ‘ciecz zawarta w tkankach roślin’ (1) : Skoczek mnieyfi połacinie *Cathapucia minor* [...] liftki na krziż fkláda, pełne wodności, mleczne *FalZioł I 62b*.

[Zestawienia w funkcji nazw botanicznych: »mleczna rzepka«: Mleczna rzepka *SienHerb* E#.

»słonecznik mleczny« = *Tragopogon* L.; *kozibród*; roślina dwuletnie z rodziny złożonych (*Compositae*), bliżej nieokreślone gatunki: Słonecznik mleczny dwoy ielt/ ácz obá żółto kwitną/ wżakże ieden łnich lift ma czerwieńły/ á ták obá *Tragopogon*. i. Hirci *Barbula*. *Milicher Bocksbart/ gauchbrot*. *SienHerb* L3 #v, E #v.

»mleczny sporysz« = *Peplis portula* L.; *beblek błotny*, roślina roczna z rodziny krwawnicowatych (*Lythraceae*) rosnąca na wilgotnych stanowiskach: Mleczny łporyłz/ *Peplis* *Kleine wolffwurtz* *SienHerb* K4#, E#.]

3. Odznacz. 'sperma ryb'; zawierający w sobie płyn nasienny (1) :

W przeciwstawieniu: »mleczny ... ikrzny« (1): *Strum* O4v cf *Wyrażenie*.

Wyrażenie: »karp mleczny« = *samiec karpia*, *mleczak* (1): kiedy bądźiefz miał ładzić Kárpie ná Tarło/ Tedy dofyć dobrze wniemály *Stawek Káрпи Piętnaście/ to ielt ikrznych dżieście/ á mlecznych pięć* *Strum* O4v.

*** Bez wystarczającego kontekstu (2) : *Mącz* 181b; *Lactarius*, *Quod lac in se habet, sive succum lacteum* – *Mlieczni*. *Calep* 575b.

Synonim: 1.a. *biały*.

Cf **MLECZASTY, MLECZOWY, [MLEKOWY]**